

CANALDA i CALBÓ, Agustí

Farmacèutic. Visqué a Vic durant el segle XIX. Va ser un dels fundadors del Círcol Literari de Vich, institució en la qual pronuncià diverses conferències amb continguts científics. En aquest sentit, el 16 de març de 1862 llegia una memòria titulada «Consideraciones cosmológicas sobre los terremotos de Mendoza y torre de Grecco», en la qual atribuïa l'origen dels terratrèmols a l'acció de la «calor central cada día más impotente». Després de donar a les erupcions volcàniques el mateix origen i criticar la doctrina neptuniana (que defensava un origen de les roques i de la mateixa escorça terrestre degut a l'acció de l'aigua), conclouïa «que esos fenómenos irian siendo cada dia menos violentos y menos frecuentes a causa de ir disipándose cada dia el calor del núcleo terrestre», que la Terra podia arribar a esdevenir una «masa helada inhabitable». Aquestes afirmacions sembla que no van agradar a una part de l'auditori. D'alguna manera, les idees plutonians (que defensaven un origen de les roques i de l'escorça terrestre degut a l'existència d'un foc intern) contradeïen el Diluvi Universal en negar el paper de l'aigua com a força de modelació terrestre i en conseqüència es qüestionaven les Sagrades Escripures. Per calmar els ànims, un cop acabat el discurs del senyor Canalda, Francesc d'Assís Aguilar,* clergue i futur bisbe de Segorb, va intervenir assegurant que «las teorías expuestas por el señor disertante eran solo hipótesis más ó menos fecundas, y que los descubrimientos de las ciencias naturales en nada se oponian á la relacion de la Cosmogonia de Moisés». Va rebatre les teories dels plutonians perquè, segons ell, no podien explicar la formació dels

terrenys sedimentaris, i s'arreglervava així amb els partidaris del neptunisme. Canalda, diplomàtic però sense renunciar a les seves idees, va replicar que «las observaciones juiciosas del Sr. Aguilar en nada se oponían á las teorías por él expuestas por cuanto no era enteramente sistemático, sino ecléctico; que si bien la formación de los terrenos de sedimento no podía explicarse sino atribuyéndola á la acción de las aguas, dichos terrenos habian sido depositados muy posteriormente a la época en que el globo era una masa enteramente derretida por el fuego», cosa que, segons ell, no refutava el que acabava d'afirmar. Sembla que el debat no va anar més enllà, però aquesta discrepància ens mostra que a Vic també es van produir episodis d'alguns dels debats que marcaven l'actualitat científica de l'època.

Bibliografia

Relación de los depósitos naturales de carbón piedra con el estado físico del globo terráqueo en sus primeras edades. Conferència pronunciada al Círcol Literari de Vich el dia 15 de maig de 1861. [Manuscrit no localitzat.]

Consideraciones cosmológicas sobre los terremotos de Mendoza y torre del Greco. Conferència pronunciada al Círcol Literari de Vich el dia 16 de març de 1862. [Manuscrit no localitzat.]

Fonts: 31, 243 i 292.